

## Роль місцевих громад у впровадженні інноваційних економічних проєктів

*Пилипак Олександр Валерійович<sup>1</sup>, Юрченко Олександр Анатолійович<sup>2</sup>,  
Паладійчук Сергій Богданович<sup>3</sup>*

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2024	Економіка	330.34:332.1:334.7:338.24

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14187927>

**Анотація.** У статті досліджено роль територіальних громад у реалізації інноваційних економічних проєктів. Визначено, що в сучасних умовах ТГ України стали важливими суб'єктами реалізації інноваційних економічних проєктів на місцевому рівні, які здатні стимулювати підприємницьку активність, сприяти створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення. Встановлено, що залучення місцевих жителів до процесу планування, формування партнерських відносин між державними органами, бізнесом та громадськими організаціями, а також ефективне управління фінансовими ресурсами сприяють успішній реалізації цих ініціатив, які не тільки підвищують якість та доступність соціальних послуг, а й зміцнюють економічну базу громад, створюючи нові можливості для їх розвитку та адаптації до сучасних викликів. Виявлено, що для забезпечення реального впливу мешканців на управлінські процеси на місцевому рівні необхідна інтеграція кількох ключових складових, а саме: принципу активної громадської участі, принципу партнерства та принципу субсидіарності. Проєкти, що реалізуються в українських громадах, які демонструють широкий спектр ініціатив, спрямованих на покращення якості водних ресурсів, підвищення енергоефективності та екологічної стійкості, реконструкцію існуючих систем та будівництво нових об'єктів, є критично важливими для забезпечення сталого розвитку регіонів. Встановлено, що інноваційні економічні проєкти, які впроваджують енергоефективні технології, свідчать про активне використання інновацій у сфері екологічно чистих технологій, які сприяють зменшенню споживання енергоресурсів та викидів забруднюючих речовин. Встановлено, що Програма комплексного відновлення є критично важливим інструментом для ТГ, оскільки має потенціал для відновлення інфраструктури, соціальних послуг та економіки громади, забезпечення сталого розвитку та підвищення якості життя мешканців. Встановлено, що використання інструментів громадської участі, зокрема через цифрові технології та електронну

<sup>1</sup> кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі, Хмельницький національний університет, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3246-3590>

<sup>2</sup> кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8447-6510>

<sup>3</sup> доктор філософії в галузі публічного управління та адміністрування, доцент кафедри менеджменту та місцевого врядування, Національний університет водного господарства та природокористування, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2748-4482>

демократію, сприяє розвитку інформаційного суспільства та формує почуття громадської відповідальності.

**Ключові слова:** міські агломерації, сталий розвиток, урбанізація.

### **The role of local communities in the implementation of innovative economic projects**

**Summary.** The paper examines the role of local communities in the implementation of innovative economic projects. It was determined that, due to the modern conditions, TG of Ukraine have become important actors in the implementation of innovative economic projects at the local level, which are able to stimulate entrepreneurial activity, promote the creation of new jobs and raise the standard of living of the population. It has been established that the involvement of local residents in the planning process, the formation of partnerships between state bodies, businesses and public organizations, as well as the effective management of financial resources contribute to the successful implementation of these initiatives, which not only increase the quality and availability of social services, but also strengthen the economic base of communities. creating new opportunities for their development and adaptation to modern challenges. It was found that in order to ensure the real influence of residents on management processes at the local level, it is necessary to integrate several key components, namely: the principle of active public participation, the principle of partnership and the principle of subsidiarity. Projects implemented in Ukrainian communities, which demonstrate a wide range of initiatives aimed at improving the quality of water resources, increasing energy efficiency and environmental sustainability, reconstruction of existing systems and construction of new facilities, are critically important for ensuring the sustainable development of regions. It has been established that innovative economic projects that introduce energy-efficient technologies testify to the active use of innovations in the field of environmentally friendly technologies that contribute to reducing the consumption of energy resources and emissions of pollutants. It has been established that the Comprehensive Recovery Program is a critically important tool for TG, as it has the potential to restore infrastructure, social services and the economy of the community, ensuring sustainable development and improving the quality of life of residents. It has been established that the use of tools of public participation, in particular through digital technologies and electronic democracy, contributes to the development of the information society and forms a sense of public responsibility.

**Key words:** urban agglomerations, sustainable development, urbanization.

#### **Вступ**

*Постановка проблеми.* Сучасні глобальні трансформації та зростаюча роль локальної економіки підкреслюють необхідність активного залучення місцевих громад до реалізації інноваційних економічних проєктів. У нинішніх умовах ефективний економічний розвиток стає неможливим без впровадження інноваційних підходів і стимулювання технологічних змін, які є ключовими чинниками економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Місцеві громади, маючи глибоке розуміння своїх специфічних потреб, ресурсів та умов, відіграють важливу роль у впровадженні інноваційних економічних проєктів, оскільки вони не лише виконують проєкти, а й створюють умови для розвитку нових ідей, налагоджують партнерські зв'язки та залучають фінансові та людські ресурси.

Попри значний потенціал місцевих громад у сфері впровадження інноваційних економічних проєктів, їхня участь у більшості випадків залишається обмеженою або недостатньо інтегрованою у загальну стратегію економічного розвитку. Основними перешкодами є обмежені можливості для залучення фінансування, низька прозорість процесів ухвалення рішень, відсутність ефективних механізмів для забезпечення

громадської участі та недостатня обізнаність населення щодо переваг інноваційних ініціатив. У зв'язку з цим, актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю визначення ролі місцевих громад у впровадженні інноваційних економічних проєктів в сучасних умовах.

*Аналіз останніх досліджень і публікацій* свідчить про актуальність тематики впровадження інноваційних економічних проєктів на рівні місцевих громад, зокрема в контексті відновлення та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Дослідження, представлені в наукових статтях, підтверджують, що ефективне залучення місцевих громад до інноваційної діяльності є важливою умовою для досягнення сталого соціально-економічного розвитку. Останні дослідження і публікації акцентують на необхідності інтеграції ризик-менеджменту, діджиталізації управлінських процесів, формування партнерств і забезпечення прозорості для досягнення високої ефективності реалізації проєктів. Зокрема, дослідження Крпельницької С. О., Криховецької З. М., Мацьківа В. В. та Плець І. І. [1] детально аналізують проблеми ризик-менеджменту в контексті відновлювальних проєктів, акцентуючи на нагальній потребі в системному підході до зменшення інвестиційних ризиків, що, у свою чергу, може сприяти підвищенню ефективності реалізації інвестиційних ініціатив. У свою чергу, Ковпака А. [3] висвітлює роль інноваційного розвитку як критично важливого чинника, який значною мірою визначає рівень національної конкурентоспроможності, підкреслюючи важливість адаптації інноваційних стратегій до специфіки економічного середовища. Дослідження Лукашевського Ю. О. [10; 11] зосереджується на механізмах участі громадян у процесах місцевого самоврядування, що включає розробку і вдосконалення методів підвищення ефективності громадської активності, що має потенціал для суттєвого зміцнення демократичних практик на місцевому рівні. Таким чином, дослідження підкреслюють важливість інтеграції інновацій, цифровізації та ефективного управління ризиками для забезпечення стійкого розвитку громад та успішного залучення громадськості до процесів економічного оновлення.

*Постановка завдання.* Метою даної статті є проведення аналізу ролі місцевих громад у впровадженні інноваційних економічних проєктів, а також вивчення механізмів, за допомогою яких громади можуть ефективно адаптувати інноваційні економічні проєкти до специфічних умов та потреб своїх територіальних громад. Для досягнення мети визначено наступні завдання: визначити головні аспекти впровадження інноваційних економічних проєктів у ТГ України; проаналізувати проєкти модернізації інфраструктури в українських громадах; визначити роль місцевих громад у впровадженні інноваційних економічних проєктів. При проведенні дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення та системно-структурний аналіз.

### **Результати**

Територіальні громади (далі – ТГ) в Україні активно прагнуть ініціювати та підтримувати інноваційні економічні проєкти, які скеровані на покращення інфраструктури, соціальних послуг, освіти, охорони здоров'я та інших важливих сфер. Впровадження нових ініціатив у ТГ займає ключову роль у процесі соціально-економічного розвитку на регіональному рівні. Реалізація новаторських проєктів у громадах стимулює підприємницький розвиток на місцевому рівні, зокрема, інноваційні економічні проєкти надають можливість місцевим жителям втілювати власні ідеї, створюючи таким чином нові робочі місця як для себе, так і для інших членів громади. Проте варто зазначити, що інвестиційні та інфраструктурні проєкти, які реалізуються в умовах воєнного стану, супроводжуються суттєвими ризиками, що зумовлено невизначеністю економічних і політичних умов, які виникають внаслідок військових

дій, а також пов'язані із фінансовими та технічними труднощами, змінами в законодавстві, які впливають на механізми стимулювання та залучення інвестицій [1].

Варто відзначити, що з-за сучасних умов ТГ України стали важливими акторами у впровадження інноваційних економічних проєктів на місцевому рівні, які здатні стимулювати підприємницьку активність, сприяти створенню нових робочих місць та підвищувати рівень життя населення. В таблиці 1. представлено систематизовану інформацію про основні інноваційні економічні проєкти в ТГ України, які відіграють важливу роль у покращенні інфраструктури, модернізації соціальних послуг, розвитку освіти та охорони здоров'я.

Таблиця 1

**Головні аспектів впровадження інноваційних економічних проєктів у ТГ України**

<b>Аспект</b>	<b>Опис</b>
<b>Стратегічна значущість у соціально-економічному розвитку</b>	Інноваційні економічні проєкти виступають важливим аспектом соціально-економічного прогресу ТГ, сприяючи модернізації інфраструктури, вдосконаленню соціальних послуг, підвищенню рівня освіти та покращенню системи охорони здоров'я, що зумовлює загальне підвищення добробуту та життєвих стандартів населення.
<b>Активізація підприємницької діяльності та створення робочих місць</b>	Реалізація інноваційних економічних проєктів стимулює розвиток підприємництва на локальному рівні, відкриваючи місцевим мешканцям перспективи для започаткування власної справи та формування нових робочих місць, що сприяє підвищенню рівня економічної активності та формує стабільне економічне середовище.
<b>Управління ризиками в умовах економічної нестабільності</b>	Впровадження інноваційних економічних проєктів супроводжується значними ризиками, зумовленими економічною та політичною нестабільністю, а ТГ стикаються з фінансовими, технічними та нормативними перешкодами, що обумовлює необхідність розробки ефективних механізмів управління ризиками.
<b>Потенціал децентралізації для економічного розвитку</b>	Реформи децентралізації забезпечили ТГ ширшими повноваженнями та ресурсами, надавши можливість самостійно ініціювати інноваційні економічні проєкти, що сприяє підтримці підприємництва, залученню інвестицій та впровадженню інноваційних практик на місцевому рівні.
<b>Диверсифікація напрямів економічних проєктів</b>	Інноваційні економічні проєкти реалізуються в різних сферах, таких як інформаційні технології, енергоефективність, екологія, охорона здоров'я та освіта. Прикладами успішних проєктів є енергоефективні будівлі, освітні програми в ІТ, екологічний туризм та нові методи сортування відходів.
<b>Партнерство між основними стейкхолдерами</b>	Реалізація інноваційних економічних проєктів потребує консолідації зусиль між місцевими органами влади, представниками бізнесу, громадськими організаціями та донорами, оскільки дане партнерство сприяє ефективному використанню ресурсів, обміну знаннями та практиками, що забезпечує сталий розвиток економічних проєктів.
<b>Залучення громадськості до процесів розробки та</b>	Активна участь громадськості у процесах планування та реалізації проєктів підвищує їхню ефективність та результативність. Публічні обговорення, звіти та інші форми відкритого діалогу дозволяють врахувати потреби місцевого населення та сприяють

<b>реалізації проєктів</b>	формуванню високого рівня довіри до ініціатив, в свою чергу, забезпечуючи їхню тривалість і сталість.
<b>Фінансове забезпечення проєктів</b>	Для забезпечення успішної реалізації інноваційних економічних проєктів ТГ активно залучають різноманітні джерела фінансування, включаючи власні надходження, грантову підтримку, інвестиційні ресурси, а також партнерства з приватними підприємствами, що сприяє довготривалій ефективності та стабільності проєктів.
<b>Підвищення доступності та якості соціальних послуг</b>	Впровадження інноваційних економічних проєктів покращує соціальну інфраструктуру, тим самим підвищуючи рівень доступності та якості послуг для громадян, що сприяє всебічному задоволенню соціальних потреб населення та підвищенню рівня соціально-економічної стійкості громад.
<b>Обмін та масштабування успішних практик</b>	Розповсюдження успішних практик між ТГ сприяє масштабуванню ефективних економічних проєктів, що забезпечує інтеграцію цифрових технологій та сприяє економічній стабільності на рівні місцевих громад, формуючи базу для подальшого соціально-економічного розвитку регіонів.

Примітки: сформовано автором на основі джерел: [1-6].

Тож, реалізація інноваційних економічних проєктів у ТГ є критично важливим аспектом для забезпечення їхнього сталого розвитку. Залучення місцевих жителів до процесу планування, формування партнерств між державними органами, бізнесом та громадськими організаціями, а також ефективного управління фінансовими ресурсами сприяють успішному втіленню даних ініціатив, які не лише підвищують якість та доступність соціальних послуг, але й зміцнюють економічну базу громад, створюючи нові можливості для їхнього розвитку та адаптації до викликів сучасності.

За умов підвищених екологічних викликів і необхідності модернізації комунальної інфраструктури реалізація нових проєктів у інфраструктурній сфері стає надзвичайно актуальною. Список проєктів, представлений у таблиці 2., відображає різноманітні ініціативи, що здійснюються в українських громадах, які спрямовані на покращення якості водних ресурсів, підвищення енергоефективності та екологічної стійкості. Діяльність, що охоплює як реконструкцію існуючих систем, так і будівництво нових об'єктів, є важливим етапом у забезпеченні сталого розвитку регіонів. Зазначимо, що проєкти, які передбачають впровадження енергоефективних технологій, свідчать про використання новітніх розробок у сфері екологічно чистих технологій, що дозволяє знизити споживання енергетичних ресурсів та викиди забруднюючих речовин, які у свою чергу узгоджуються з глобальними тенденціями сталого розвитку, включаючи перехід на відновлювальні джерела енергії та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Таблиця 2

#### Аналіз проєктів модернізації інфраструктури в українських громадах

№	Гр.	НП	ОП	ОВ	ПКД	ХВ
1	Львівська	Модернізація каналізаційних очисних споруд м. Львова	Зменшення рівня поживних речовин у стічних водах на 50% та зниження споживання електроенергії на 30%.	30 млн євро	Н	М
2	Васильківська	Будівництво напірного колектора "водогону"	Покращення системи водопо-стачання, зниження аварійності та витрат води, оптимізація енергоспоживання.	3 млн дол. США	Н	ПР

# АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ

Випуск 36/2024

3	Миколаївська	Нова станція очистки води МКП "Миколаїв-водоканал"	Покращення якості водопо-стачання, зниження втрат води, позитивний вплив на здоров'я, економічна стабільність, створення робочих місць.	126 млн дол. США	Н	ПР
4		Відновлення Жовтневого водосховища МКП "Миколаїв-водоканал"	Зберігання та управління водними ресурсами, очищення води для мешканців, створення робочих місць, покращення екологічної ситуації в регіоні.	58,4 млн дол. США	Н	ПР
5		Новий водо-забір для міста Миколаєва МКП "Миколаївводоканал"	Підвищення надійності водопостачання, забезпечення стійкості водних ресурсів до екологічних викликів.	120 млн дол. США	Н	ПР
6	Черкаська	Реконструкція дільниці голов-ного каналіза-ційного колектору	Безперервне надання якісних послуг водовідведення для мешканців, зниження ризиків забруднення навколишнього середовища.	1,151 млн дол. США	Н	ЧР
7		Реконструкція колектору по вул. Гоголя	Забезпечення якісного водовідведення для мешканців, зниження екологічних ризиків.	2,117 млн дол. США	Н	ЧР
8	Чернігівська	Станція очищення стічних вод Чернігова	Оновлення застарілого обладнання для поліпшення якості очищення води.	35,566 млрд євро	Н	ЧР
9		Будівництво сонячної електростанції на покрівлях	Забезпечення безперебійної подачі електроенергії для критичної інфраструктури КП «Чернігівводоканал».	261 млн дол. США	В	ПР
10		Відбудова водопровідної насосної стан-ції «Подусівка»	Відновлення та модернізація станції для стабілізації водопос-тачання з використанням енергоефективних технологій.	36,6 млрд євро	Н	ЧР
11		Реконструкція хімводоочистки КП «ТКЕ» ЧМР	Поліпшення автоматизації та ефективності водопідготовки для ТЕЦ.	3,5 млрд дол. США	В	ЧР
12	Апостолівська	Модернізація системи водопостачання	Відновлення водопостачання після пошкодження ГЕС для забезпечення стабільного водозабезпечення.	32,7 млрд дол. США	В	ПР

АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ  
Випуск 36/2024

13	Широківська	Вода в село	Замінити старий сталевий водопровід на поліетиленовий для стабільної подачі води жителям громади.	3,229 млрд дол. США	Н	ПР
14	Сумська	Модернізація системи водовідведення	Поліпшення якості очищення стічних вод та екологічної ситуації річки Псел.	35,4 млн євро	В	М
15		Улаштування сонячних електростанцій	Забезпечення енергонезалежності КП «Міськводоканал» через встановлення сонячних електростанцій.	809 956 євро	Н	ПР
16		Улаштування сонячних електростанцій на водозаборах КП "Міськво-доканал" СМР	Забезпечення безперебійного водопостачання в умовах повної відсутності мережевої електро-енергії.	1 292 446 євро	Н	ПР
17		Реконструкція будівлі насосної станції під дільницю розливу питної води	Забезпечення безпечної питної води для населення у разі надзвичайних ситуацій, зокрема військових дій.	263 523 євро	Н	КР
18		Розбудова системи централізованого водопостачання	Забезпечення питною водою Курського мікрорайону та інших округів міста. Створення нових водозаборів і водоводів.	8 543 046 євро	Н	ПР
19		Вінницька	Реконструкція водоочисної станції та водонасосних станцій	Забезпечення якісної питної води, зменшення забруднення річки Південний Буг, використання сучасних технологій очищення та альтернативних джерел енергії.	37 млн євро	В
20		Реконструкція каналізаційної насосної станції по вул. Князів Коріатовичів	Модернізація механічної очистки стічної води, енергоефективного обладнання, альтернативних джерел енергії для безперебійного водовідведення.	37 млн євро	В	ПР

Примітки: 1) Гр. – громада, НП – Назва проєкту, ОП – Опис проєкту, ОВ – Оціночна вартість, ПКД – Проектно-кошторисна документація, ХВ – Характер відбудови. ПР – Повна реконструкція, ЧР – Часткова реконструкція, М – Модернізація, КР – Капітальний ремонт, Н – наявна, В – відсутня; 2) сформовано автором на основі джерела: [7].

Таким чином, представлена таблиця ілюструє проєкти, які варіюються від реконструкції до повного будівництва нових інфраструктурних об'єктів, що свідчить про комплексний підхід до вирішення нагальних екологічних і соціальних проблем.

Реалізація цих ініціатив не лише покращить якість послуг для населення, але й позитивно вплине на екологічну ситуацію в країні, створюючи позитивні умови для стабільного розвитку місцевих економік.

Ініційований Проєктом USAID «ГОВЕРЛА» за підтримки Закарпатської обласної військової адміністрації та IT-Кластера форум «Цифровізація нової економіки — 2024», який відбувся 18 жовтня 2024 року на Закарпатті, став майданчиком для розгляду стратегій цифровізації в умовах економічної трансформації. Ключовим результатом стало представлення Аналітичного порталу Закарпатської області — інтерактивного інструменту на базі супутникових даних, який сприяє підвищенню прозорості та ефективності регіонального управління. Встановлено, що цифрові трансформації мають значний вплив на всі управлінські процеси, які сприяють соціально-економічній стійкості громад. Проєкт USAID «ГОВЕРЛА» також охоплює аналогічні проєкти у Львівській, Полтавській, Рівненській, Волинській, Одеській областях та Києві, сприяючи комплексному розвитку цифрової інфраструктури для підвищення прозорості та економічної стійкості на місцевому рівні [8].

Казанківська територіальна громада Миколаївської області демонструє активність у формуванні своєї стратегії розвитку, незважаючи на численні перешкоди в умовах воєнного стану, громада концентрує свої зусилля на реалізації інноваційних економічних проєктів, що можуть суттєво вплинути на її майбутнє. Важливу роль у цьому процесі відіграє співпраця з Центром розвитку інновацій в рамках реалізації проєкту «Посилення демократичних процесів у територіальних громадах», підтриманого програмою USAID «Демократичне врядування у Східній Україні».

Для зміцнення демократичних інституцій та посилення громадської участі Казанківська громада реалізує не лише концептуальні, але й практичні ініціативи. Зокрема, розробляється Програма комплексного відновлення, що включає проєкти, спрямовані на модернізацію інфраструктури, створення нових робочих місць та забезпечення умов для творчої самореалізації населення. Ключовими напрямками для підготовки цих проєктів визначено: ремонт дорожнього покриття, поліпшення системи водопостачання, будівництво укриттів для забезпечення безпеки мешканців в умовах війни, енергозбереження, а також впровадження сучасних цифрових технологій.

В рамках експертного заходу «Посилення демократичних процесів на місцевому рівні під час війни», який відбувся 21 березня 2024 року в місті Київ, представники Казанківської громади провели обговорення актуальних проблем, а також можливих шляхів їх вирішення через реалізацію конкретних інноваційних економічних проєктів. Серед розглянутих ініціатив акцентувалася увага на розвитку інфраструктури, покращенні соціального забезпечення, впровадженні інноваційних технологій у сфері зеленої енергетики, а також на реалізації програм військово-патріотичного виховання молоді. Ця зустріч стала важливим кроком у формуванні Мережевого проєктного офісу Казанківської громади, який сприятиме створенню спільноти фахівців, які братимуть на себе відповідальність за підготовку проєктних пропозицій для включення в Програму комплексного відновлення та План відновлення і розвитку громади. Метою цієї ініціативи є залучення необхідних ресурсів для реалізації запланованих заходів. Варто відзначити, що на сьогодні вже досягнуто певних успіхів: визначено пріоритетні проєктні ідеї, а також сформовано команди, які займаються їх детальним опрацюванням. Серед ключових ініціатив виділяються:

1. Відновлення дорожньо-транспортної інфраструктури між населеними пунктами;
2. Створення багатофункціонального укриття в Казанківській лікарні;
3. Будівництво укриття для Казанківського закладу дошкільної освіти;
4. Реконструкція центрального стадіону ФСК «Колос» у селищі Казанка;
5. Створення пансіонату для дітей у непрацюючому дитсадку у Новоданилівці;



6. Заснування Агентства соціально-економічного розвитку громади «Енергія розвитку»;

7. Відкриття ХАБу креативної економіки;

8. Формування агрокластера Казанківської громади для виробництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції.

У подальшому планується проведення навчальних заходів та ідеатонів з активним залученням представників громадянського суспільства, внутрішньо переміщених осіб, підприємців та інших зацікавлених мешканців громади. Це має на меті не лише забезпечити успішну реалізацію стратегії розвитку громади, але й створити енергетичну базу для її зростання та сталого розвитку. Програма комплексного відновлення є критично важливим інструментом для ТГ, оскільки має потенціал для відновлення інфраструктури, соціальних служб та економіки громади, забезпечуючи стійкий розвиток та поліпшення якості життя мешканців [9].

Для забезпечення реального впливу мешканців на управлінські процеси на місцевому рівні необхідно інтегрувати кілька ключових компонентів, а саме: принцип активну участь громадськості, принцип партнерства та принцип субсидіарності.

Перший принцип стосується участі громадськості та полягає у залученні всіх зацікавлених осіб до процесу прийняття рішень. Важливою складовою прозорості цього процесу є зворотний зв'язок щодо використаних інструментів участі, їх ефективності, а також врахування зауважень та причин відхилення пропозицій.

Другий принцип акцентує на необхідності створення партнерства чи коаліцій для місцевого розвитку, яке охоплює державні, приватні та неурядові установи. Цей принцип може реалізовуватися, зокрема, через делегування повноважень на місцевому рівні, що дозволяє проактивним громадським об'єднанням ефективно виконувати свої функції.

Третій принцип підкреслює важливість прозорості та доступності інформації в процесі місцевого самоврядування. Органи публічної влади зобов'язані інформувати громадян про свої рішення, витрати та результати діяльності. Громадяни, у свою чергу, мають право на доступ до точної та достовірної інформації, що підвищує рівень відкритості та формує довіру між органами влади та населенням. При цьому важливо, щоб інформація була зрозумілою, об'єктивною та сприяла ухваленню обґрунтованих рішень [10].

Процес залучення мешканців до управлінських рішень може бути реалізований за допомогою різноманітних інструментів і технік, що охоплюють як особисте спілкування, так і віддалені засоби комунікації. Важливим є не стільки формат інструментів, скільки мета їх використання, яка полягає у забезпеченні активної участі громади. Застосування інструментів громадської участі, зокрема через цифрові технології та електронну демократію, сприяє розвитку інформаційного суспільства та формує почуття громадської відповідальності. Завдяки цим інструментам місцеві громади можуть забезпечити ширше представництво громадян у процесах ухвалення рішень. Оцінка ефективності цих інструментів може здійснюватися навіть за відсутності активної участі громади, проте враховуючи їх реальний внесок у процес прийняття рішень.

Забезпечення реальної можливості для громадян впливати на процеси прийняття рішень є критично важливим для підвищення значущості та результативності інтеграції місцевих інноваційних економічних проєктів. Вибір доцільних інструментів громадської участі в контексті реалізації проєктів, а також їх постійне вдосконалення, виступає ключовим чинником для забезпечення ефективної взаємодії між органами публічної влади та суспільством [11]. До інструментів громадської участі відносяться методи, які сприяють активному внеску громадськості у прийняття рішень, а також механізми, що об'єднують різні групи зацікавлених сторін для спільного навчання та взаємодії, базуючись на європейських практиках. Варто відзначити, що дані інструменти можуть

використовуватися на різних етапах участі громадян, забезпечуючи охоплення всіх зацікавлених сторін.

Вибір конкретних інструментів має залежати від стадії процесу ухвалення рішення та враховувати специфіку місцевості, а також кількісні та якісні характеристики стейкхолдерів, їх усвідомлення проблематики, що є важливим аспектом у контексті реалізації інноваційних економічних проєктів. Серед найефективніших методів інформування громадськості можна виокремити офіційні сайти та профілі у соціальних мережах органів місцевого самоврядування, оскільки ці формати дозволяють залучити ширшу аудиторію. Однак такий підхід слід вважати лише першим кроком у напрямку реалізації концепції «Громадська участь 2.0», оскільки він не завжди забезпечує належне врахування зворотного зв'язку та може бути підданий маніпуляціям. У випадках, коли спостерігається низький рівень довіри серед громадян, надзвичайно важливо акцентувати увагу на продуктивній співпраці з надійними учасниками цифрових комунікацій, яким можна довіряти в процесі розробки та поширення цифрового інформаційного контенту серед зацікавлених груп і спільнот, що сприятиме підвищенню рівня ефективності комунікації та забезпеченню прозорості в ухваленні рішень [10; 11].

У рамках реалізації інноваційних економічних проєктів місцеві громади відіграють ключову роль, оскільки їхня активна участь і залучення до управлінських процесів сприяють підвищенню ефективності прийняття рішень та розвитку територій. Таблиця 3. представляє основні аспекти, які визначають значення місцевих громад у впровадженні інноваційних економічних проєктів, а також їхній вплив на формування ефективної взаємодії між громадами, державними установами та приватним сектором.

Таблиця 3

### Роль місцевих громад у впровадженні інноваційних економічних проєктів

Аспект	Опис
<b>Залучення громадськості</b>	Активізація участі населення у процесах прийняття рішень суттєво підвищує рівень довіри до органів місцевого самоврядування та легітимність ухвалених рішень.
<b>Адаптація до місцевих потреб</b>	Формування інноваційних економічних проєктів, які розробляються з урахуванням специфічних потреб та запитів місцевих громад, що забезпечує їхню релевантність та результативність реалізації.
<b>Формування партнерств</b>	Ініціювання та розвиток коопераційних партнерств між державними, приватними та неурядовими структурами, що сприяє інтеграції ресурсів, необхідних для комплексного впровадження інноваційних економічних проєктів.
<b>Залучення фінансування</b>	Активна участь місцевих громад у процесі залучення фінансових ресурсів, включаючи гранти та інвестиції, для реалізації інноваційних ініціатив, що підвищує фінансову стійкість інноваційних економічних проєктів.
<b>Інформаційна прозорість</b>	Забезпечення відкритості та доступності інформації щодо реалізації інноваційних економічних проєктів, що сприяє залученню громади до участі у процесах та підвищує довіру до органів публічної влади.
<b>Моніторинг та оцінка результатів</b>	Проведення системного моніторингу та оцінки ефективності реалізації інноваційних економічних проєктів, що забезпечує можливість їх подальшого вдосконалення на основі отриманих даних та зворотного зв'язку.

Примітки: власна розробка авторів.

Таким чином, можемо відзначити, що дані аспекти підкреслюють важливість застосування комплексного підходу до залучення місцевих громад у реалізації інноваційних економічних проєктів, що забезпечує не лише економічний розвиток, але й соціальну згуртованість та демократичну легітимність, а також сприяє формуванню більш прозорих, відкритих і ефективних механізмів управління, що, в свою чергу, зміцнює довіру населення до інститутів публічної влади та сприяє стабільному розвитку місцевих громад.

### Висновки

На основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що місцеві громади виконують фундаментальну роль у процесі впровадження інноваційних економічних проєктів, які становлять основу для довгострокового соціально-економічного розвитку регіонів. З'ясовано, що активна залученість громадян до процесів прийняття рішень протегує не тільки підвищенню рівня довіри до місцевих органів влади, але й забезпечує високу легітимність управлінських рішень, створюючи надійну основу для взаємодії між громадою, підприємницькими структурами та державними інституціями. Визначено, що адаптація інноваційних економічних проєктів до специфічних запитів громади, розвиток ефективних партнерських взаємин і залучення зовнішніх та внутрішніх фінансових джерел виявляються визначальними компонентами, які гарантують фінансову стабільність та актуальність проєктів для місцевих умов. Встановлено, що впровадження інноваційних економічних проєктів сприяє посиленню організаційної спроможності місцевих громад, що є основоположною умовою для успішної інтеграції інноваційних економічних рішень у місцевий розвиток, відповідно до сучасних вимог сталого розвитку.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, розроблені автором та запропоновані в статті, можуть бути використані для: формування стратегій розвитку громад, оптимізації механізмів громадської участі, моніторингу та оцінки результативності інноваційних економічних проєктів. Отримані результати дослідження мають високий потенціал практичного застосування для органів місцевого самоврядування, громадських організацій та інших зацікавлених сторін у процесі розробки та впровадження інноваційних економічних проєктів, які спрямовані на сталий розвиток місцевих громад.

### Список використаних джерел

1. Крпельницька С. О., Криховецька З. М., Мацьків В. В., Плєць І. І. Проблемні аспекти управління ризиками інвестиційних та інфраструктурних проєктів відновлення України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. Т.1. № 19. С. 254–263.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 02.10.2024).
3. Ковпака А. Інноваційний розвиток країни як рушійний чинник підвищення національної конкурентоспроможності. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*. 2021. Вип. 1. URL: <http://eui.zu.edu.ua/article/view/234658/238776> (дата звернення 02.10.2024).
4. Інноваційний розвиток і підвищення рівня спроможності об'єднаних територіальних громад: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 30 жовтня – 29 листопада 2019 р. / за заг. ред. І.А. Чикаренко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 354 с.
5. Портал децентралізації. 2024. URL: <https://decentralization.gov.ua/> (дата звернення 02.10.2024).

6. Стратегії розвитку Івано-Франківської територіальної громади на період до 2027 року. 2023. URL: <https://if-gromada.gov.ua/strategii-rozvitkuivanofrankivskoi-teritorialnoi-gromadi-na-period-do-2027-roku-ta-planu-zahodiv-na2023-%E2%80%932024-roki-z-ii-realizacii-ta-z-16-20-24-11-04-2023/> (дата звернення 02.10.2024).
7. Premier Expo. Каталог проєктів українських громад. Українські громади-учасниці Національного павільйону «Україна та її громади» готують проєкти з відбудови та залучення інвестицій для проведення ефективних перемовин з партнерами. 2024. URL: <https://rebuildukraine.in.ua/proiekty-hromad> (дата звернення 02.10.2024).
8. Децентралізація. На Закарпатті обговорили економічне зростання громад та областей через цифрові інновації. Проєкт USAID «ГОВЕРЛА». 2024. URL: <https://decentralization.ua/news/18826?page=3> (дата звернення 02.10.2024).
9. Децентралізація. Казанківська громада – лідер у стійкому розвитку навіть під час війни. Центр розвитку інновацій. 2024. URL: <https://decentralization.ua/news/17962> (дата звернення 02.10.2024).
10. Лукашевський Ю.О. Основні характеристики участі громадян у місцевому самоврядуванні. *Бізнес Інформ*. 2022. № 2. С. 112–117.
11. Лукашевський Ю.О. Вдосконалення методики вибору інструментарію форм участі мешканців у місцевому самоврядуванні. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. №2 (20).